

**Perheet ja media:
näkökulmia
mediakasvatukseen**
Kinkomaan ja Isolahden koulujen
vanhempainilta 24.1.2023

Mari Hankala
mari.hankala@jyu.fi
Opettajankoulutuslaitos
Jyväskylän yliopisto

Moni TikTok-video ei sovi edes aikuisille

Milja Kungas /
Teemasuomalainen

Videoklippejä jakavan Tiktokin ikäraja on 13, mutta sitä pääsevät käyttämään nuoremmatkin. Lapsen huoltajien on hyvä muistaa, että lapsen turvallisuus ei ole sovelluksessa taattu.

– Jos Tiktok ei ole tuttu, voi olla hankala edes kuvitella, mitä kaikkea siellä voi tulla vastaan. Tiktokissa on ollut muun muassa väkivaltavideoita ja itsemurhatilanteita. Sellaiset eivät sovi lasten eivätkä aikuistenkaan silmille, sanoo Someturvan toimitusjohtaja **Suvi Uski**.

Hurjien videoiden lisäksi oman profiilin Tiktokiin luonut lapsi tai nuori voi törmätä ventovieraiden yhteydenottoihin, jotka saattavat Suvi Uskin mukaan hyvin nopeasti muuttua seksuaalissävytteisiksi viesteiksi.

– Lisäksi Tiktokilla on räväkkä algoritmi. Yleisö on laaja, joten asiat leviävät viraaleiksi vauhdilla. Kommentointikulttuuri saattaa olla ala-arvoista, ja lasta saatetaan esimerkiksi kiusata, Uski sanoo.

Uskin mielestä ykkösjuuttu lasten ja nuorten someturvallisuuden varmistamisessa olisi noudattaa ikärajaa. Jos sitä nuorempi kuitenkin käyttää esimerkiksi Tiktokia, Uskin mukaan vanhempien velvollisuus olisi seurata käyttöä. Tosin lapsi saattaa ajautua Tiktokin pariin ilman, että on sovelluksen käyttäjä.

– Lapsi voi saada esimerkiksi Whatsappiin suoria linkkejä, jotka vievät Tiktokiin.

Jos lapsi käyttää Tiktokia, asetukset kannattaa laittaa mahdollisimman turvallisiksi.

– Tili yksityiseksi, kommentointiin suodatukset päälle. Asetuksiin saa myös rajoitetun tilan, jolloin sovellus näyttää rajoitettuja sisältöjä, Uski neuvoa mutta muistuttaa, että järjestelmä ei ole aukoton.

Lapset ja nuoret käyttävät paljon muitakin alustoja, kuten Zoomerangia, Whatsappia, Snapchatia ja Discordia. Turvattomia tilanteita voi syntyä näissäkin.

Someturva on palvelu, joka on perustettu vuonna 2017 auttamaan somessa tapahtuvan häirinnän uhreja, ja apuna ovat muun muassa someen erikoistuneet juristit ja sosiaalipsykologit. Someturvan palveluita voivat ostaa esimerkiksi kunnat. Someturvaan on otettu yhteyttä muun muassa kiusaamistilanteiden, tilien kaappauksien, feikkitalien ja lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten vuoksi. Oikeudellinen arvio eli se, onko asiassa tapahtunut esimerkiksi rikos, tehdään jokaisesta tilanteesta. Lisäksi annetaan toimintasuositukset tilanteen ratkaisemiseksi ja neuvoja henkiseen jaksamiseen.

Taustaksi: olemme monimutkaisten kysymysten äärellä 😊

Mediakasvatuksessa ja lasten mediasuhteen rakentamisessa ei aina ole yksinkertaisia eikä helppoja ratkaisuja, koska lapset, vanhemmat ja perheet ovat erilaisia.

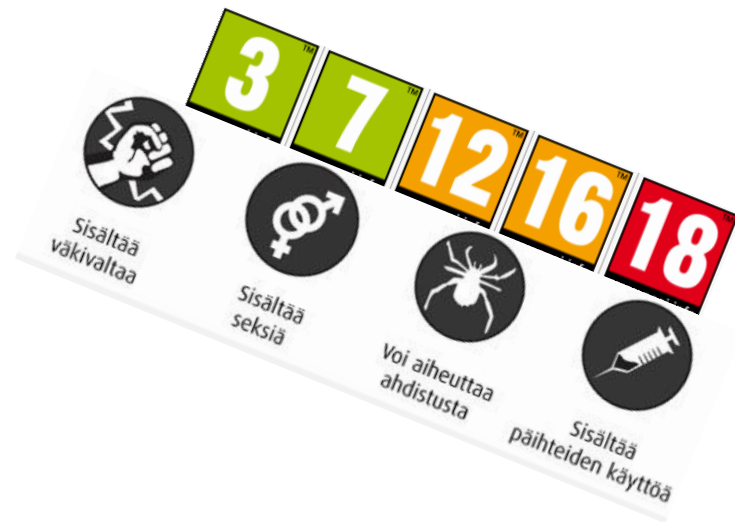
Esimerkiksi

- yksilölliset erot
 - taitoerot, esim. mediayhteisöissä toimiminen, laitteiden käyttötaito
 - tietoerot (esim. ymmärrys median taustoista ja vaikutuksista)
 - kulttuurierot
 - kotien erilaiset arvot ja asenteet (esim. ”liiallinen” suojelu – ”sopiva” suojelu – suojelematta jättäminen)
 - ylipäättäänkin kotien erilaiset resurssit (taloudelliset, sosiaaliset ym.)
- Miten toimia yhdessä ja toisia kunnioittaen ja tarvittaessa tukien?

Haasteet esim. luokan yhteisten toimintatapojen luomisessa → silti voi aina yrittää!

Hyviä uutisia myös:

Netissä on tarjolla valtavasti tukea media-ajan vanhemmuuteen ja kotien mediakasvatukseen!

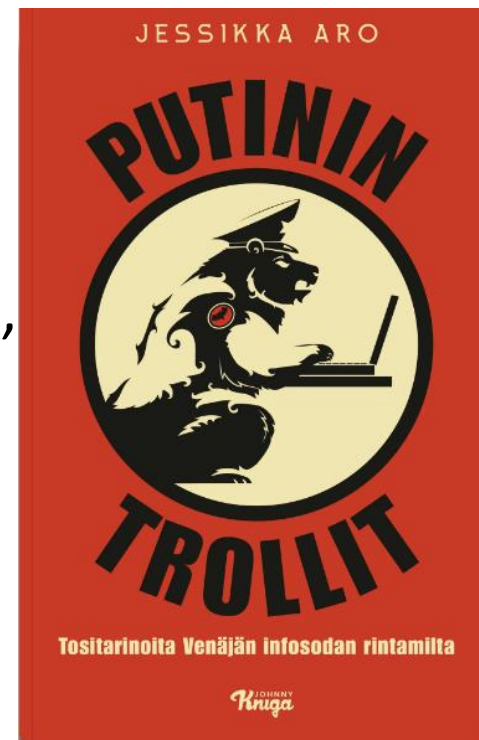

Eikä tämä maailmakaan nyt niin helppo ja yksinkertainen ole tällä hetkellä...

Ihan vain esimerkkejä:

- Median kaikkiallisuus ja läpitunkevuus hyvässä ja pahassa
- Yhteiskunnan tukipilareista demokratia ei ole enää itsestäänselvyys
 - esim. demokratian tila ja äärioikeiston nousu Yhdysvalloissa, Brasiliassa, Unkarissa, Turkissa...
 - informaatiovaikuttaminen & pyrkimys länsimaisten yhteiskuntien horjuttamiseen (idän trollitehtaat)
 - Minkälaisia mediataitoja lapsilla ja aikuisilla?
- Ilmastonmuutos ja kestävä kehitys
 - mediankäyttö kuluttaa valtavat määrät energiaa; laitteiden elinkaari

**Miten voimme uskoa tulevaisuuteen ja elää mielekästä elämää?
Miten voimme vaikuttaa omilla teoillamme?**

Takaisin lapsiin ja nuoriin: mitä tiedämme tällä hetkellä

- mediankäytöstä
- mediataidoista
- median vaikutuksista?

Tieteellinen tieto:

media-aiheiden tutkimisen haasteet ja tutkimusten lukijoiden kyky suhteuttaa tutkimusten tuloksia

Kuvakaappaukset lääkäri Aten TikTokista

Hierarchy of Scientific Evidence

Lasten ja nuorten mediankäytöstä:

Tutkimus vuodelta 2019;
529 lasta ja 529 aikuista

Lasten ja nuorten mediapäivä
Tutkimus 7–15-vuotiaiden mediankäytöstä

AIKAKAUSMEDIA **taloustutkimus** INSPIRANS

Miksi mediaa käytetään?

*Viihdytä
mua!*

Viihdekäyttö

Tapa / rutiini

Yhteys ystäviin

”Identiteettikäyttö”

Tietokäyttö

Median käyttämisen motiiveja ”Identiteettikäyttö”

- Mediaa käytetään oman identiteetin rakentamiseen, kehittämiseen sekä vertailukohtana omaan elämään.
- Mediasta tykätään katsella miten muut (erityisesti tubettajat) elävät heidän elämäänsä, mikä tarjoaa vertailukohtia ja vertaistukea.
- Esimerkiksi nuoremmat pojat katsovat YouTubessa pelivideoita kehittyäkseen pelaajina (pelaajaidentiteetti) ja vanhemmat tytöt meikkivideoita kehittyäkseen meikkaajina (meikkaajaidentiteetti).

YouTubessa jotkut vlogaa eli tekee omast päivästä tosi paljo videoita niin on kiinnostavaa kattoo miten muut ihmiset elää niitten elämää.

– Tyttö, 14 v.

”Sosiaalinen teini” (36%)

taloustutkimus INSPIRANS

”Snäppii käyttää sillee et tyyliin koko ajan melkee. Siel pystyy juttelee ihmisten kaa ja kysyy miten niillä menee ja saa silleen seuraa tai silleen. [...] Se on kun eka laittaa pari snäppiä ja sitten huomaakin että on menny monta tuntia.

[...] Sit ku muut laittaa My Storyy, eli et kaikki pystyy nähä ketkä seuraa niit, ni just niitä kattoo sitte.”

– Tyttö, 15-v.

AIKAKAUSMEDIA

”Tavallinen tubenuori” (56%)

taloustutkimus INSPIRANS

”Mä käytän YouTubee tosi paljon. YouTubeessa jotkut vlogaa eli tekee omast päivästä tosi paljo videoita niin on kiinnostavaa kattoo miten muut ihmiset elää niitten elämää.”

– Tyttö, 10-v.

AIKAKAUSMEDIA

”Sarjojen ja elokuvien heavy-user” (33%)

”Mä varmaan aina herätessäni katon joko YouTube-videon tai sit mä katon Netflixii. Sängyssä tai sitte keittiön pöydän ääres tai jossain muualla. Sen jälkeen kun mä tuun koulusta niin mä katon sillonki jotain just tollast sarjaa tai jotain. Viikonloppuisin mul yleensä menee semmonen, valehtelematta joku 4–5 tuntii aamusta, kun mä katon Netflixii.”

– Tyttö, 14-v.

taloustutkimus INSPIRANS

AIKAKAUSMEDIA

”Pelaaja” (41%)

”Se menee vähän niin, että pelaan, sitten YouTubeesta pelivideoita jotain 15 minaa, pelaan, meen YouTubeen puol tuntii, ja sit mä meen peliin ja oon siinä ja meen YouTubeen ja oon siinä. Muita sovelluksii ei koko ajan tuu kyl käytettyy, mut välil menee Discordiin puhuun kavereiden kaa.”

– Poika, 11-v.

taloustutkimus INSPIRANS

AIKAKAUSMEDIA

”Lukija” (31%)

”No mä tykkään lukee, mä en tiedä miks mut mä tykkään lukee just paksui kirjoi, mulla on yks semmonen suosikkisarja. [...] Vanhemmat sanoo et ei kannata käyttää niinku liikaa semmosta tietokonetta tai näyttöä, mut kirjoja on niinku hyvä lukee.”

– Tyttö, 7-v.

AIKAKAUSMEDIA

”Asiaorientoitunut” (6%)

”Mä tykkään esimerkiks siitä ku Roni Back tekee semmosia uutisvideoita vähän niin ku et se kertoo mitä maailmal tapahtuu. Mä tykkään tietää mitä maailmal tapahtuu mut ehkä enemmän mä tykkään kuunnella ku sitte vaikka lukee uutisia.”

– Tyttö, 14-v.

taloustutkimus INSPIRANS

AIKAKAUSMEDIA

Lasten ja nuorten mediataidoista

- **Critical-hankkeessa tehty kooste aiemmasta tutkimuksesta (ks. lähteet sieltä):**

<https://www.aka.fi/globalassets/3-stn/1-strateginen-tutkimus/strateginen-tutkimus-pahkinankuoressa/tilannekuvaraportit/stn2020-hankkeet/tilannekuvaraportti-critical.pdf>

- Kriittinen lukutaito = yksilön kykyä analysoida, arvioida ja tulkita laadultaan erilaista informaatiota sekä tunnistaa, miten erilaisilla teksteillä tai diagrammeilla voidaan yrittää vaikuttaa tai johtaa harhaan
- Tutkimusten mukaan monilla nuorilla on melko heikot kriittisen lukemisen taidot ja taidot ovat eriytymässä entisestään.
- Osa oppilaista on jo alakoulun päättyessä melko taitavia arvioijia, kun taas osalla taidot ovat lähes olemattomat.
- Myös toisella asteella suuria yksilöllisiä eroja.
- Aiempien tutkimusten perusteella tiedetään, että kotiympäristöllä ja lapsen lukemiskäytänteillä on suuri merkitys lasten ja nuorten peruslukutaidon kehittymiselle, mutta niiden merkitystä kriittiselle lukutaidolle ei vielä ymmärretä.

Median hyödyistä ja haitoista esimerkiksi Kalliokoski & Lehtonen 2022.

Sosiaalisen median käytön yhteys nuorten mielenterveyteen.

Kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Ei vertaisarvioitu, tieteellinen lähde mutta tutkimuksessa kuitenkin analysoitiin 12 (tosin vähän kirjavaa) aiheesta tehtyä tutkimusta

Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin

(Salokoski & Mustonen 2007)

Suojatekijät

- mediataidot, kriittisyys
- turvalliset ihmissuhteet
- sosiaaliset taidot
- myönteiset, eettiset, kehitystä tukevat mediasisällöt
- median monipuolinen käyttö
- vanhempien ohjaus ja valvonta
- läheisten ihmisten omat mallit

Riskitekijät

- hyväuskoisuus
- ihmissuhteiden turvattomuus ja vähäisyys
- heikot sosiaaliset taidot
- kehitystasolle sopimattomat media-sisällöt (mahdoton ymmärtää, liian voimakkaita tunteita)
- todellisuutta pakeneva mediankäyttö, vahva mielialaa kohottava vaikutus
- vanhempien välinpitämättömyys
- läheisten ihmisten omat mallit

Millainen mediakasvattajan malli olen?

TUTKIMUSMATKA TUNTEISIIN

– työkalu oman maailmankuvan tarkastelun tueksi

Välttelen tunteideni kohtaamista ja olen vetäytyvä

Seuraan vain minulle ennestään tuttuja mediasisältöjä ja kanavia.

En halua tai jaksa syventyä asioihin syvällisemmin.

Suojelen itseäni erilaisilta näkemyksiltä ja niiden mahdollisilta vaikutuksilta ajatuksiini.

Haluan ottaa etäisyyttä ihmisiin, jotka eivät ajattele kanssani samalla tavalla.

Osaan tarkastella tunteitani, pohtia syitä niiden taustalla sekä ennakoida niiden vaikutuksia toimintaani

Tiedostan tunteeni.

Hyväksyn myös epämiellyttävät tunteet ja ajatukset, mutta ne eivät kuitenkaan saa oloani epämukavaksi.

En koe vaikeaksi selvittää mielipide-erojani muiden kanssa.

Keskityn lukemaani ja osaan kuunnella toisia. Pohdin ja maltan mieleni ennen kuin reagoin.

Osaan keskustella rakentavasti muiden kanssa mielipide- ja näkemuseroista huolimatta.

Suhtaudun uteliaasti ja avarakatseisesti erilaisiin näkemyksiin. Haluan tietää ja tutkia asioita lisää.

Annan tunteideni ohjailta ja vaikuttaa toimintaani

Vastakkaisia näkemyksiä kohdatessani takerrun niissä pieniin yksityiskohtiin, jotta voisin perustella ja puolustaa paremmin omaa kantaani.

Haluan saada muut puolelleni ja olemaan samaa mieltä kanssani keinolla millä hyvänsä.

Puolustan hanakasti omia mielipiteitäni enkä jaksa kuunnella toisten erilaisia näkemyksiä.

Vähättelen helposti muiden mielipiteitä ja näkemyksiä, jotka eivät ole linjassa omieni kanssa.

Ärsyynyn ja hermostun, jos kohtaan ajatuksia tai näkemyksiä, jotka ovat ristiriidassa omieni kanssa.

MEDIAKASVATUS-
SEURA

https://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2022/09/tutkimusmatka_tunteisiin.pdf

KOGNITIIVISIA VINOUMIA

VAHVISTUSHARHA

Etsin vain omaa näkemystäni tukevia todisteita ja kiellän ne, jotka ovat omaa kantaani vastaan.

YKSIMIELISYYSHARHA

Uskon, että kaikki muutkin ihmiset ajattelevat asioista samalla tavalla kuin minä.

STRUTSIEFEKTI

Torjun kielteiset ja ikävät asiat ja uutiset.

HALKOMINEN TAI MUSTAVALKOINEN AJATTELU

Suhtaudun asioihin mustavalkoisesti niin, että en näe kahden ääripään välillä (esim. terveellinen ja epäterveellinen) muita vaihtoehtoja.

ANKKURIVAIKUTUS

Luotan ensimmäiseksi kuulemaani tai lukemaani tietoon, jota vastaan myöhemmin peilaan muita esiin tulevia tietoja.

SÄDEKEHÄVAIKUTUS

Liitän asiaan tai ihmiseen, jolla on jokin myönteinen ominaisuus, helposti myös muita positiivisia asioita. Sama myös toisinpäin: liitän asioihin tai ihmisiin, joista en pidä, myös muita negatiivisia asioita.

MOTIVOITU PÄÄTTELY

Pidän omaa asennettani tukevia argumentteja vahvempina kuin omaa asennettani vastustavia argumentteja.

LUMETOTUUSVAIKUTUS

Alan uskoa lähes mitä tahansa, kun sitä on toistettu minulle tarpeeksi tai asia näyttää helposti uskottavalta.

USKOMUSTEN PYSYVYYS

Uskon ensimmäiseksi kuulemaani tietoon ja pitäydyn siinä, vaikka tiedon perusteet osoitettaisiin vääriksi.

YLIVERTAISUUSVINOUMA

Tunnetaan myös nimellä Dunning-Kruger-efekti. Yliarvioin tietämättäni kykyjäni, tietämystäni tai osaamistani. Itse asiassa mitä enemmän luulen jostain asiasta tietäväni, sen vähemmän todellisuudessa tiedän.

KONSENSUSVAIKUTUS

Mukautan ajatteluani tietämättäni siihen, mitä muut asiasta sanovat. Psst! Erinomainen esimerkki tästä löytyy sadusta Keisarin uudet vaatteet!

Muistele ja pohdi, onko jokin kognitiivinen vinouma päässyt joskus jymäyttämään sinua?

MEDIAKASVATUS-
SEURA

TUTKIMUSMATKA MEDIAN REPRESENTAATIOIHIN

Antaako mediamaailmasi totuudenmukaisen kuvan yhteiskunnastamme?

Minkälaisten lasien läpi tarkastelet maailmaa ja erilaisia mediasisältöjä?

Mieti, vaikuttavatko esimerkiksi oma asemasi, taustasi ja kokemuksesi erilaisten asioiden, tapahtumien tai ilmiöiden hahmottamiseen ja ymmärtämiseen sekä niihin suhtautumiseen?

Miten algoritmit vaikuttavat maailmankuvaasi?

Oletko varma, että esimerkiksi sosiaalisessa mediassa näkemäsi mediasisältö vastaa todellisuutta? Oletko pohtinut, mitä algoritmien räätälöimien mediasisältöjen käyttäminen voi pahimmillaan aiheuttaa?

Tunnistatko, jos sinulla on vahvoja mielipiteitä tai ennakkoluuloja erilaisista ihmisistä?

Pohdi, mistä nämä käsitykset ovat saaneet alkunsa? Mitä voisit tehdä muuttaaksesi ja murtaaksesi stereotyyppiä, ennakkoluuloja ja oletuksia, jotka eivät välttämättä pidä paikkaansa?

Ketkä pääsevät ääneen ja ketkä eivät?

Pohdi, mikä voisi olla syynä tähän? Entä kuinka median moninaisuutta voitaisiin edistää?

Tunnistatko median ylläpitämiä stereotyyppiä ja valtarakenteita?

Tee tutkimusmatka mediasisältöihin. Minkälaisia mediarepresentaatioita löydät esimerkiksi:

- maahanmuuttajista
- yksinhuoltajista
- yrittäjistä
- saamelaisista
- suomen-ruotsalaisista
- jääkiekkoilijoista
- vegaaneista
- opettajista
- seksuaalivähemmistöistä?

Vahvistaako nykyinen mediakulttuuri tiettyjä stereotyyppiä? Miten näitä stereotyyppiä voitaisiin murtaa?

Minkälaiset ihmisryhmät näkyvät mediassa hyvin vähän?

Onko jopa sellaisia ihmisryhmiä, joita mediassa ei näy lainkaan? Mitä "näkyttömyys" voi pahimmillaan aiheuttaa?

Mistä tiedät, mitä et tiedä?

Ennen kuin muodostat mielipiteen jostain asiasta, pysähdy pohtimaan, mitä kaikkea asiasta ei kerrota tai onko olemassa jotain olennaista, mitä et asiasta tiedä?

Muista, että mediarepresentaatio kertoo vain osan totuudesta: kuvasta rajautuu aina jotain pois, ja lehtiartikkeliin mahtuu rajallisesti tekstiä. On myös hyvä muistaa, että usein asiat ovat monisyisiä: et voi mitenkään tietää kaikkien ilmiöiden tai asioiden taustoja.

Kuinka voisit laajentaa maailmankuvaasi ja mediamaailmaasi?

Pohdi, mitä medioita käytät, keitä seuraat ja minkälaisia mediasisältöjä kulutat. Voitko monipuolistaa median kulutustasi tai ainakin käyttää mediaa niin, että näkisit muutakin kuin algoritmien kuratoidun sisältövirtaa?

Tukea ja lähteitä mediakasvattajuuteen

American Academy of Pediatrics-järjestö- (yhdysvaltalainen lastenlääkäri-yhdistys) joka aikoinaan laati kahden tunnin ruutuaikasuosituksen

Suomennos Jaana Wessman, tiivistys Mari H.

Lähde: Kooste ruutuaikaviikosta 2016. <http://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/Kooste-ruutuaikaviikosta1.pdf>

- **Kahden tunnin ehdotonta raja ei enää järkevä. Sen sijaan seuraava viesti vanhemmille:**
- **Digimedia on vain eräs ympäristö.** Lapset tekevät samoja asioita kuin ennenkin, mutta nyt myös virtuaalisesti. Niin kuin millä tahansa ympäristöllä, myös medially voi olla positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia.
- **Vanhemmuus ei ole muuttunut.** Samat säännöt vanhemmuuteen pätevät virtuaalisissa ja elävissä ympäristöissä. Leiki lastesi kanssa.
- **Aseta rajoja;** lapset tarvitsevat ja toivovat niitä. Opeta ystävällistä käytöstä netissä. Osallistu. Tunne lapsesi ystävät ja tiedä, missä he näiden kanssa liikkuvat.
- **Esimerkin näyttäminen on tärkeää.** Rajoita omaa median käyttöäsi ja näytä mallia käytöstavoista netissä. Läsnaoleva vanhemmuus edellyttää myös kasvokkain oloa ilman ruutuja.
- **Ihmiset oppivat toisiltaan.** Pienillä lapsilla "puheaika" lasta hoitavan aikuisen ja lapsen välillä on välttämätöntä puheen kehitykselle. Passiivinen videoiden katselu ei edistä puheen kehittymistä vauvoilla ja taaperoilla.
- **Sisällöllä on väliä.** Sisällön hyvällä laadulla on enemmän merkitystä kuin käytetyllä tekniikalla tai mediaan käytetyllä ajalla.

- jatkuu...
- **Yhdessä tekemisellä on väliä.** Perheen osallistuminen median käyttöön edesauttaa sosiaalista vuorovaikutusta ja oppimista. Pelaa tietokonepelejä yhdessä lapsesi kanssa.
- **Leikkiaika on tärkeää.** Järjestä lapselle päivittäistä ruudutonta aikaa, erityisesti pienille lapsille.
- **Aseta rajoja.** Teknologian käytöllä, niin kuin kaikella muullakin, täytyy olla järkevät rajat. Estääkö tai haittaako lapsesi teknologian käyttö hänen muita tekemisiään?
- **Teinien on OK olla online.** Kaverisuhteet myös netissä ovat olennainen osa nykyteiniä kehitystä. Pyydä teinejä näyttämään ja kertomaan mitä he tekevät netissä, jotta ymmärrät sekä sisältöjä että konteksteja.
- **Lapset ovat lapsia.** Lapset tekevät virheitä, myös median käytössään. Nämä tilanteet ovat kasvatumahdollisuuksia, jos ne käsitellään empaattisesti. Jos nuori hankkiutuu vakaviin tilanteisiin (esim. nettiseksi tai itsensä vahingoittamiseen liittyvät kuvat/kirjoitukset), on syytä arvioida, onko nuorella muutakin riskikäyttäytymistä.
- **Luo teknologiattomia vyöhykkeitä.** Rauhoita perheen yhteinen ruoka-aika. Lataa laitteet öisin makuuhuoneiden ulkopuolella.

HYVINVOINTIBINGO

Haasta itsesi ja läheisesi toimimaan arjen digihyvinvoinnin puolesta! Suorittakaa viikon aikana kaikki tehtävät pysty- tai vaakariviltä tai toteuttakaa halutessanne kaikki ruudukon ideat.

NÄYTÄ TUNTEITA

Lähetä tsemppi-
viesti, hauska
kuva tai
yhteinen muisto
rakkaallesi
kesken päivän.

VÄHENNÄ INFORMAATIO- TULVAA

Hiljennä turhat
ilmoitusasetukset
puhelimestasi. Jätä päälle
vain välttämättömät
ilmoitukset, kuten
yksityisviestit.

HUOMIOI MUUT

Kun olet muiden
ihmisten seurassa
ja kaivat
älypuhelimesi
esiin, kerro
mitä sillä teet.

TURVAA UNI

Laita ruudut syrjään pari
tuntia ennen nukkumaan-
menoa ja tee jotakin
aivoja hellivää, kuten
lue kirjaa tai kuuntele
rentouttavaa musiikkia.

PANOSTA KASVOKKAIISIIN KOHTAAMISIIN

Järjestäkää perhepalaveri.
Vaihtakaa päivän
kuulumisia, käykää läpi
tulevia menoja, sopikaa
logistisista asioista ja
suunnitelkaa, milloin
vietätte aikaa yhdessä.

YLLÄPIDÄ TÄRKEITÄ IHMISSUHTEITA

Lähetä ääniviesti tai soita
videopuhelu kaukana
asuvalla ystävälle,
isovanhemmalle
tai tärkeälle
ihmiselle.

KESKITY YHTEEN ASIAAN KERRALLAAN

Jätä työsähkö-
postit lukematta
vapaa-ajallasi tai
keksi joku muu
keino rajata työ-
ja vapaa-aikaa.

OTA LÄHEISET MUKAAN

Esittele läheisesellesi
lempisovellukseksi, blogi,
peli tai verkkosivu, jolla
tykkäät vieraila.
Löytäisittekö sovelluksen,
jota voisitte
kokeilla yhdessä?

HYÖDYNNÄ DIGIÄ LIIKKUMISEEN

Tee virtuaali-
jumppa tai ota
askelmittari
käyttöön
ulkoillessasi.

KOULULAISEN MEDIABINGO

Hei koululainen, haasta perheesi yhteiseen mediabingoon! Suorittakaa perheenne kanssa viikon aikana kaikki tehtävät vaaka- tai pystyriviltä tai toteuttakaa halutessanne kaikki ruudukon ideat.

ESITELKÄÄ LEMPISOMENNE

Esitelläkää toisillenne
lempisovellus, peli tai netti-
sivu, jolla tykkäätte viettää
aikaa. Kertokaa, mikä siinä
on parasta. Entä liittyykö
siihen jotain ikäviä puolia?
Löytäisittekö sovelluksen,
jota voisitte kokeilla
yhdessä?

SELVITTÄKÄÄ ASKELEET

Ottakaa puhelimen
askelmittari käyttöön ja
selvittäkää, kuinka paljon
askeleita kertyy koulu-
matkalla tai kauppa-
reissulla.

RUOKAILKAA ILMAN RUUTUJA

Siirtäkää ruudut
syrjään, laittakaa
yhdessä ruokaa
ja vaihtakaa
kuulumisia.

RAUHOITTUKAA ILLALLA

Pohtikaa millainen
median käyttö rauhoittaa ja
minkälainen piristää ja
kokeilkaa erilaisia
tapoja rauhoittua illalla.
Voitte esimerkiksi laittaa
puhelimet yöparkkiin ja
kuunnella rentouttavaa
musiikkia tai lukea kirjaa.

JÄRJESTÄKÄÄ VIDEOKILPAILU

Etsikää jokainen 1-3 hauskaa
videota (esim. tubettajia,
tiktok-videoita). Katsokaa
videot yksi kerrallaan ja
kertokaa vuorollanne mistä
videossa tykkäsitte ja mistä
ette ja antakaa sille pisteet.
Eniten pisteitä saanut
video on voittaja!

KUVATKAA MY DAY -VIDEO

Kuvatkaa perheenne
puuhailuja yhden päivän
ajan. Mitä kaikkea
olette tehneet,
keiden kanssa
ja missä.
Ilahduttakaa
videolla iso-
vanhempia tai ystäviänne.

SOITTAKAA VIDEOPUHELU

Lähetäkää
yhdessä
ääniviesti tai
soittakaa
videopuhelu
kaukana asuvalla
sukulaiselle tai
ystävälle.

TEHKÄÄ TIETOKILPAILU

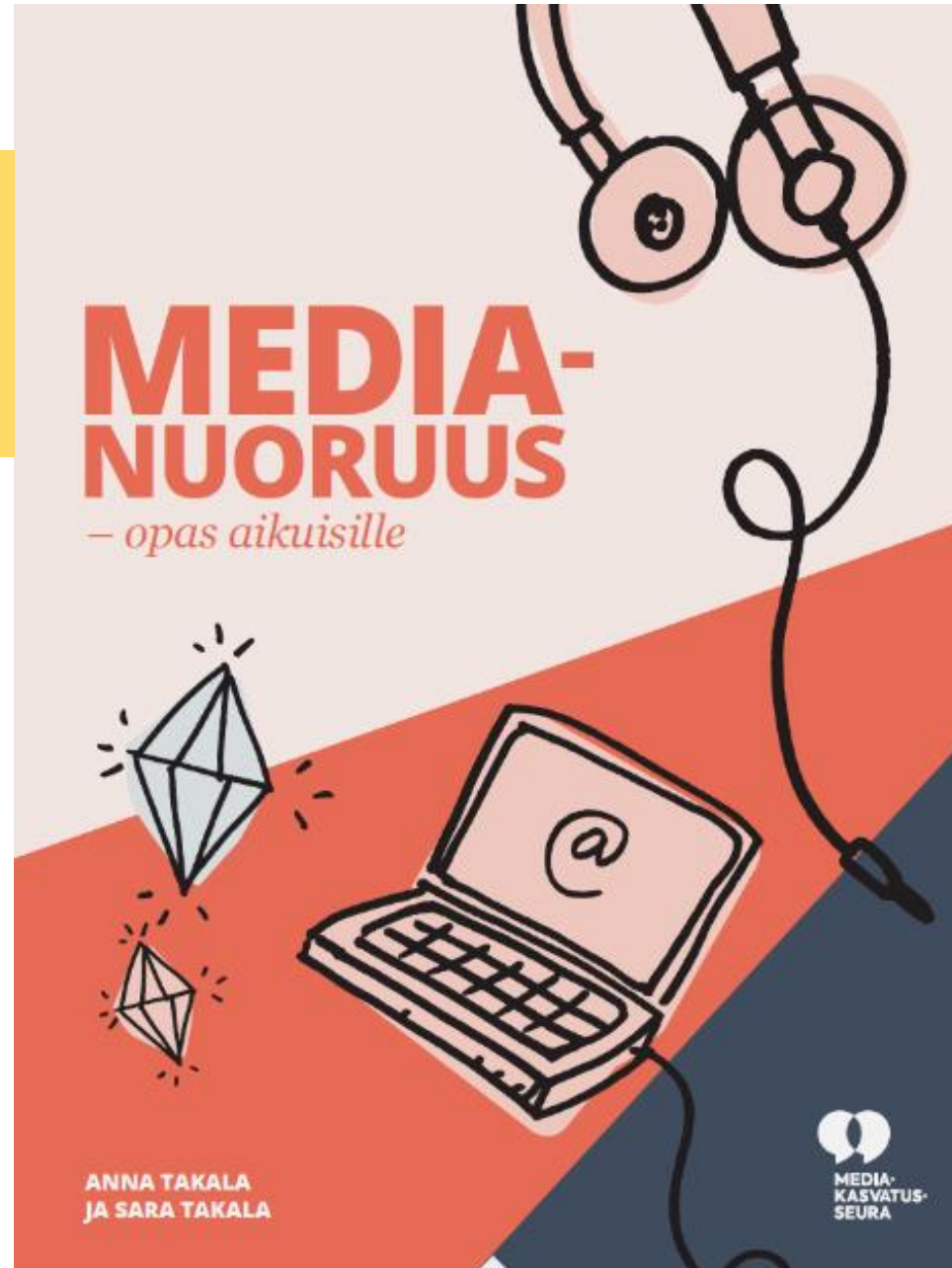
Valitkaa yhdessä aihe ja
tehkää siitä tietokilpailu.
Pohtikaa, millaisia eri
tietolähteitä on ja mistä
valitsemaanne aiheeseen
kannattaa etsiä tietoa.
Voitte myös vertailla löytykö
eri paikoista eri tietoa.

PUHUTAAN SUORAAN!

Mikä perheenjäsenen
median käytössä
kummastuttaa, ärsyttää
tai huvittaa? Puhukaa
suonne puhtaaksi,
mutta riitelyn sijaan
yrittäkää lisätä
keskinäistä ymmärrystä.

Mediakasvatusseuran sivut:
tämä ja paljon muuta! Oma
osio myös vanhemmille
<https://mediakasvatus.fi/>

[https://mediakasvatus.fi/
materiaali/medianuoruus
-opas-aikuisille/](https://mediakasvatus.fi/materiaali/medianuoruus-opas-aikuisille/)

Medianuoruus - Opas aikuisille

JOHDANTO

MEDIATAIDOT

- 1 Kriittiset mediataidot digitaalisella aikakaudella **7**
- 2 Julkista vai yksityistä? **12**
- 3 Onko teknologia neutraalia? **15**

AKTIIVINEN MEDIAKANSALAISSUUS

- 4 Mediakasvatuksella tuetaan nuorten osallisuutta **19**
- 5 Digi kuuluu kaikille **24**

DIGIHYVINVOINTI

- 6 Nuoren sosiaalinen elämä on somessa **27**
- 7 Kiusaaminen verkossa satuttaa syvälle **30**
- 8 Kaikki pelaa! **33**
- 9 Minäkuva ja seksuaalisuus mediassa **37**

SANASTO

LUKUVINKKEJÄ JA MATERIAALEJA MEDIKASVATUKSEEN

<https://mediakasvatus.fi/materiaali/60-mediakasvatusvinkkia-medialukutaitojen-harjoittamiseen/>

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI <https://kavi.fi/>

Elokuva ▾ Radio ja televisio ▾ Ikäraajat ▾ Mediakasvatus ▾ Kirjasto ▾ KAVI palvelee ▾

New York Times: Suomi ykkösen mediakasvatuksessa

tammi 11, 2023 | Etusivun karuselli, Uutinen

New York Times tutustui suomalaisen mediakasvatuksen menestystarinaan. Esikoulussa alkava medialukutaidon oppiminen kantaa nykyhetken kannalta aivan erityisen tärkeää hedelmää: lehti hehkuttaa suomalaisten kykyä tunnistaa valeutiset, mikä rankataan parhaaksi koko Euroopassa – ehkä jopa koko maailmassa.

Asiantuntijana jutussa mukana myös KAVIn meku-yksikön tulosaluepäällikkö, apulaisjohtaja Leo Pekkala. Lue NYT:in juttu kokonaisuudessaan [täältä](#).

Julkaisut ja
materiaalit

Mediakasvatusfooru
mi

Mediataitokoulu

Mediataitoviikko

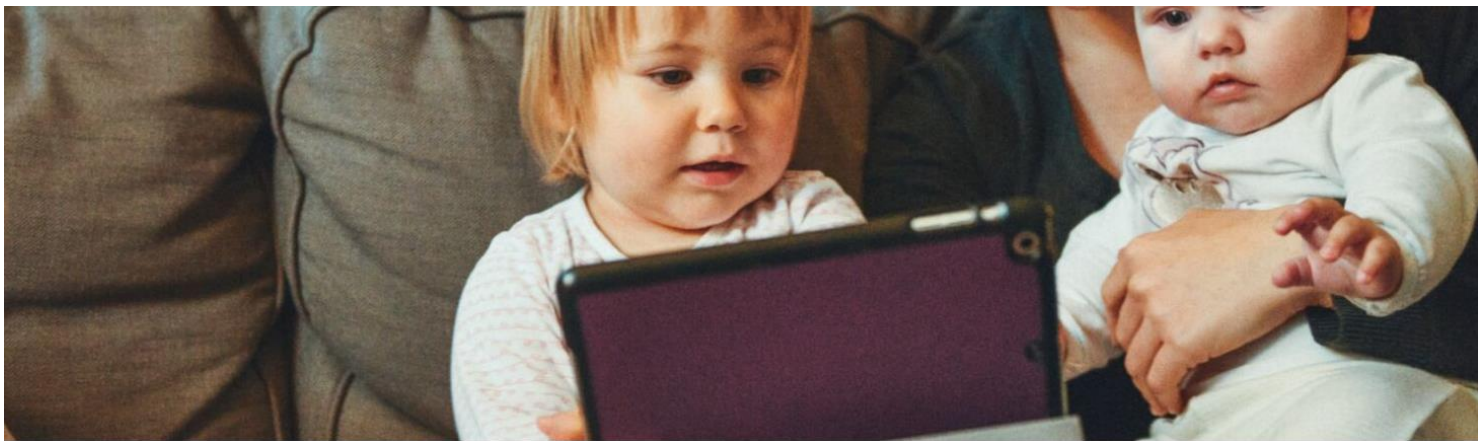
Medialukutaito
Suomessa

Uudet lukutaidot

Aikuisten
medialukutaito

Peliviikko

Inklusiivinen
mediakasvatus

<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/vanhempien-verkkokurssi/>

[Artikkelit](#) | [Perheet](#) | [Vanhemmuus](#) | [Vanhempien mediataitokurssi](#)

Vanhempien mediataitokurssi

31.01.2020 klo 15:34 - Tuottanut Pelastakaa Lapset ry

1. Digiaikuisena digiviidakossa >

2. Meidän perheen digiaika >

3. Turvallinen digiarki >

4. Vaikuttavat mainokset ja viehättävä media >

Hyödyllisiä linkkejä >

31.01.2020 klo 15:58 – Tuottanut Pelastakaa Lapset ry

Katso myös seuraavat linkkivinkit ja opi lisää tai käytä tarvittaessa, kun tarvitset apua ja neuvoja.

Pelastakaa Lapset

[Miten suojella lasta verkossa -opas vanhemmille ja kasvattajille](#)

[Turvallisesti verkossa -materiaaleja lapsille ja aikuisille](#)

[Kehoni on minun -materiaalipankki](#)

[Digitaalinen hyvinvointi, usein kysytyt kysymykset](#)

[#DeepFakeChallenge](#) , tietoa ja vinkkejä valheellisen tai asiattoman materiaalin tunnistamiseen netissä

[Pelastakaa Lasten vinkit](#), näin kohtaat kriisitilanteen ja keskustele tilanteesta lapsen kanssa

Lapset netissä -opas

telia.fi/kauppa/liittymat/liittyma-lapselle/lapset-netissa-opas

Lapset pelaamassa -opas (pdf)

[Lataa pdf-muotoinen opas](#)

Kyberturvallisuuskeskus päivittää tietoja erilaisista tietosuojauhista, jotka liittyvät meidän jokaisen arkeen.

Ennaltaehkäisemällä säästyt monelta vaivalta! #kybersää

[Vieraile kyberturvallisuuskeskuksessa tästä](#)

Rikosuhripäivystys (RIKU) antaa tukea rikoksen uhreille esim. chatissa ja puhelimesta. RIKUn sivuilta löytyy myös vinkkilista turvalliseen netinkäyttöön:

[Neuvoja turvalliseen netin käyttöön](#)

Pelastakaa Lasten verkkonuorisotalo Netari

Turvallisia aikuisia ja yhteisöjä lapsille ja nuorille
netari.fi

[Tietoa lapsen digitaalisista oikeuksista](#)

Mediataitokoulu

[Medialukutaidon kehittämiseen liittyviä monipuolisia tehtäviä lapsille ja aikuisille](#)

Mediakasvatusseura

[Medianuoruus-opas ja mediataitoja aikuisille](#)

Yle Oppiminen, Valheenpaljastaja

[Opi lisää valheellisista verkkosivustoista](#)

Mediametka

Inspiroidu mediasta laajemmin ja ota Metkan oppimateriaalit haltuun.

mediametka.fi

Telia

Vastuu yhteiskunnasta

telia.fi/telia-yrityksena/yritysvastuu/yhteiskuntavastuu

SISÄLTÖSEKAANNUKSEN SELVIITYMISOPAS

<https://sisaltosekaannus.fi/>

Kaupalliset sisällöt

- mainokset muistuttavat journalismia

Klikkienkalastelu

- katteettomat kohuotsikot lupaavat paljastuksia

Satiiri

- pilasisällöt sekoittuvat oikeisiin uutisiin

Trollaus

- verkkohäiriköt hämmentävät tahallaan

Propaganda

- informaatiovaikuttajina toimivat nettirobotit

Puolueelliset julkaisut

- ajavat omaa ideologiaansa häikäilemättä

Valeutiset

- houkuttelevat jakamaan seipitettyjä sisältöjä

Salaliittoteoriat

- kyseenalaistavat historiallisia faktoja

Näennäistiede

- nostaa kokemukset ohi asiantuntijätiedon

Virheet ja misinformaatio

- nopeuskilpailussa mokaavat kaikki

Sisältösekaannus rapauttaa luottamusta

Mietittävää mediakasvattajille

Yhdessä pohdittavaa

- Mitä ajatuksia esityksestä?
- Mitä hyviä lasten ja nuorten median käyttöön liittyviä toimintatapoja voisimme jakaa toisillemme?
- Miten voisimme yhdessä vahvistaa sitä, että lapset olisivat vähemmän laitteilla ja tekisivät jotain muuta
 - Koulupäivän aikana? Vapaa-ajalla?
- Miten arvostamme ja tuemme toisiamme? Miten olemme myös armollisia itsellemme?